

**Humane
World for
Animals™**

Dawniej Humane Society
International

The Pecking Order 2025 – Polska

**Wdrażanie zmian w branży fast food w
celu poprawy dobrostanu kurcząt**

Spis treści

Streszczenie	5
O raporcie <i>The Pecking Order</i>	9
Dlaczego dobrostan kurcząt jest ważny	11
Wyniki branży fast food	15
Wnioski dotyczące działalności całej branży	21
Co dalej	25
Metodyka i zakres	27
Przypisy	29

Streszczenie

Dlaczego ten raport jest ważny

Kurczęta hodowane na mięso, znane jako kurczęta brojlery, są najczęściej hodowanymi zwierzętami lądowymi na świecie. Mimo to objęte są jedynie minimalną ochroną w związku z obowiązywaniem przestarzałych przepisów UE i Polski. W 2023 roku w UE zabito ponad 6,4 miliarda kurcząt. Polska była liderem w tym rankingu zabijając 1,233 miliarda kurcząt.¹ Ptaki te są w dużej mierze utrzymywane w halach hodowlanych, w których produkcja przeważa nad ich dobrostanem, co powoduje, że cierpią z powodu kulawizny, przepełnienia i niehumanitarnych praktyk uboju.

Branża fast food, jako główny nabywca mięsa drobiowego, ma ogromny wpływ na warunki chowu, a także ponosi szczególną odpowiedzialność za ich poprawę. Poprzez publiczne zobowiązanie do przestrzegania polityki zamówień, sieci fast food mogą wprowadzać zmiany, które poprawią dobrostan milionów kurcząt i pomogą spełnić oczekiwania konsumentów.

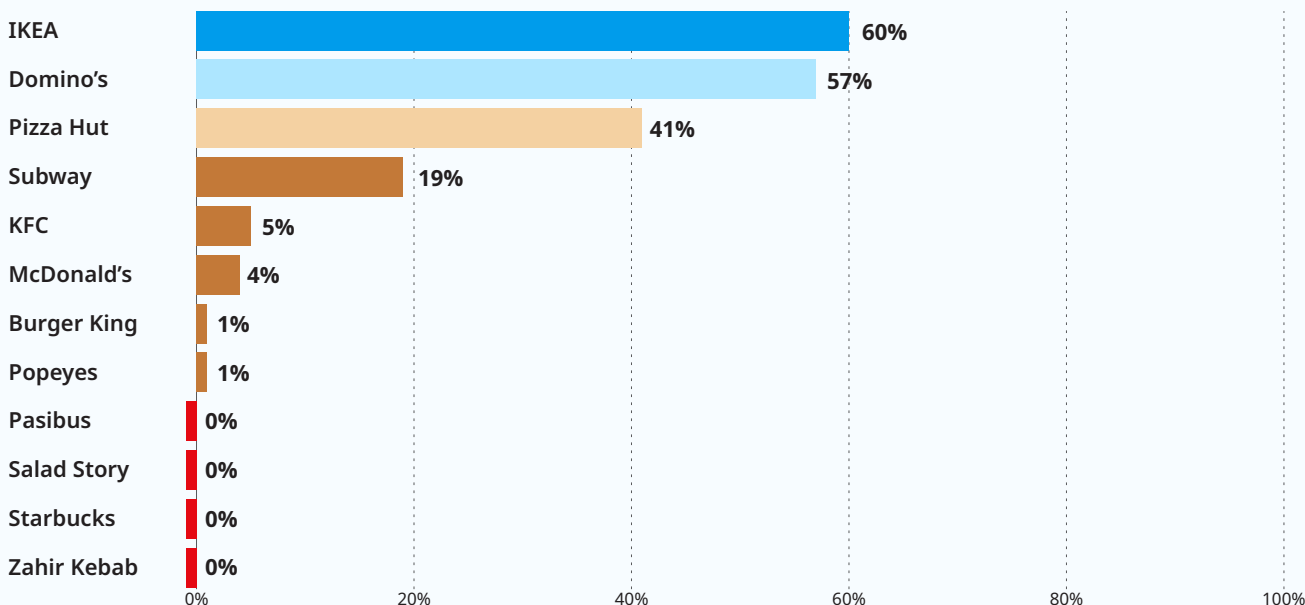
The Pecking Order to narzędzie porównawcze, które ocenia, jak firmy fast food radzą sobie z dobrostanem kurcząt, w oparciu o kryteria European Chicken Commitment (ECC). W edycji z 2025 roku oceniono 12 wiodących sieci działających w Polsce i porównano ich postępy z firmami z sześciu innych krajów UE. Wyniki wskazują na postęp – z jasno określonymi kierunkami rozwoju dla branży, producentów i prawodawców, ale także firmy, które wciąż nie podjęły żadnych działań i powinny jak najszybciej nadrobić zaległości.

Wnioski dotyczące firm i branży: Małe kroki, wolny postęp

- Tylko trzy firmy – IKEA, Domino's i Pizza Hut – zobowiązały się do przestrzegania zasad dobrostanu kurcząt, określonych w ramach ECC. Choć Subway posiadał wcześniej politykę ECC, to nie jest już ona w pełni zgodna z ECC z powodu braku terminu jej wdrożenia.
- 75% ocenianych firm nadal nie posiada publicznej polityki dobrostanu dotyczącej kurcząt zgodnej z ECC – w tym duże międzynarodowe marki, takie jak Burger King, KFC i McDonald's, oraz sieci ogólnopolskie, takie jak Pasibus, Salad Story i Zahir Kebab.
- Cztery firmy uzyskały wynik 0%, w tym duzi gracze, tacy jak Starbucks i Zahir Kebab.
- Domino's, IKEA i Subway informują o swoich postępach, wykazując rosnące zaangażowanie w przestrzeganie wyższych standardów dobrostanu. Niestety, żadna z firm nie wdrożyła w pełni ECC w Polsce ani nie potwierdziła publicznie, że 100% jej mięsa drobiowego spełnia standardy ECC.
- Poza globalną komunikacją prowadzoną przez niektóre spółki macierzyste, trzy oceniane firmy – Domino's, IKEA i McDonald's – udostępniają również informacje na temat dobrostanu kurcząt bezpośrednio na swoich polskich stronach internetowych. Pomaga to zwiększyć świadomość wśród polskich konsumentów.

Ogólny wynik firm z branży fast food działających w Polsce w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów

Wynik stanowi połączenie zobowiązań firm dotyczących poprawy dobrostanu kurcząt brojlerów oraz postępów w realizacji tych zobowiązań, ocenianych na podstawie kryteriów ECC.

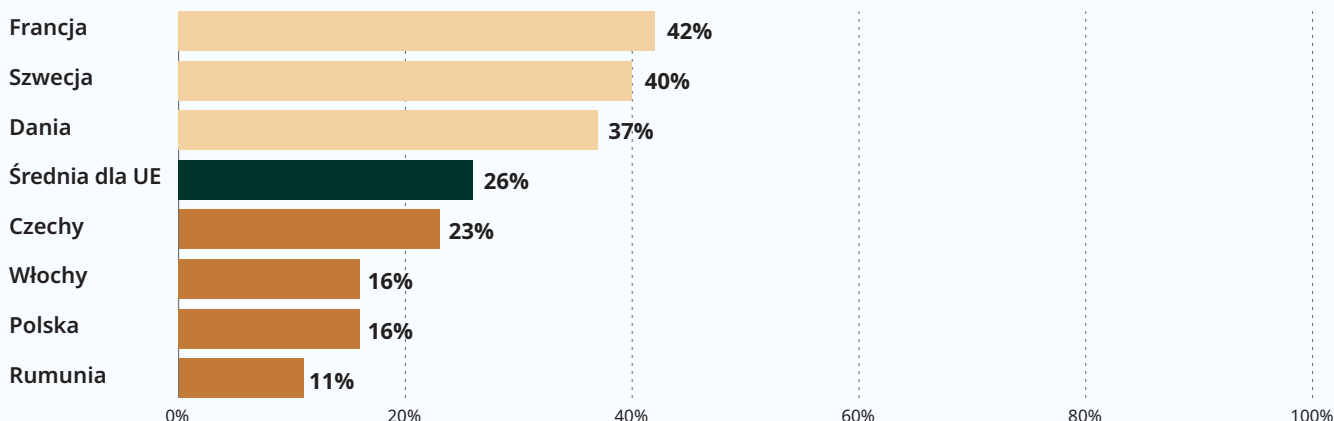

Wnioski na tle UE: Wyniki Polski należą do najsłabszych w UE

W całej UE oceniono 81 sieci fast food w siedmiu krajach. Wyniki firm w danym kraju odzwierciedlają poziom dobrostanu kurcząt brojlerów w branży fast food. Wszystkie kraje przedstawiają szerszy kontekst dotyczący UE.

Średni wynik branży fast food według krajów w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów (2025)

Branża fast food w Polsce uzyskała jeden z najniższych wyników w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów spośród wszystkich ocenianych krajów.

Najważniejsze wnioski

- W całej UE odnotowano wzrost wyników. Średnia UE wzrosła do 26% w 2025 r., w porównaniu z 22% w 2024 r. Poprawa ta jest również spowodowana pozytywnymi zmianami w Czechach, Włoszech i Francji. Branża fast food w UE poprawiła swoją ocenę z kategorii „Bardzo słaba” na „Słaba”.
- Francja prowadzi ze średnim wynikiem 42%, co pokazuje, że możliwe jest osiągnięcie silniejszych zobowiązań i większej przejrzystości.
- Polska ma drugi najniższy wynik wśród wszystkich krajów, ze średnią oceną branży na poziomie 16% w 2025 r. – w porównaniu z 18% w 2023 r., co podkreśla zarówno pilną potrzebę podjęcia działań.

1957

0.9 kg w 56 dni

1978

1.8 kg w 56 dni

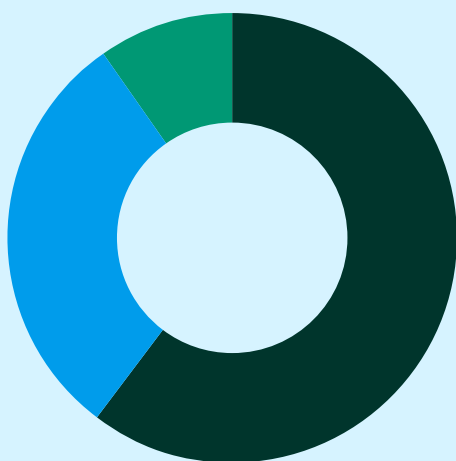
2005

4.2 kg w 56 dni

Kurczęta są hodowane przy założeniu, że mają jak najszybciej przybrać na masie.²

Zmiana oczekiwań społecznych

Polscy konsumenci są coraz bardziej zaniepokojeni dobrostanem zwierząt:

88% osób wskazuje na potrzebę ochrony dobrostanu zwierząt hodowanych.³

44% osób jest skłonnych zapłacić nawet 20% lub więcej za produkty o wyższym poziomie dobrostanu zwierząt.⁴

13.9% Nastąpił wzrost sprzedaży detalicznej mięsa drobiowego z wolnego wybiegu i ekologicznego w Polsce o 13,9% w latach 2018–2022.⁵

Marki, które nie podejmą działań, ryzykują, że nie dotrzymają kroku zmieniającym się oczekiwaniom konsumentów.

Co dalej?

- **Firmy: Od zobowiązania do działania**
Firmy fast food muszą podjąć konkretne kroki w celu poprawy dobrostanu kurcząt. Te, które nie są jeszcze zaangażowane w ten proces, powinny już teraz rozpocząć opracowywanie polityk zgodnych z kryteriami ECC. Dla firm, które już podjęły zobowiązania, kolejnym krokiem jest opublikowanie przejrzystych planów działania i harmonogramów ich wdrażania.
- **Producenci: Współpraca na rzecz łańcucha dostaw o wyższym dobrostanie**
W Polsce niewielu producentów kurcząt stosuje alternatywne modele hodowli o wyższym dobrostanie, zgodne z kryteriami ECC. Tymczasem sieci fast food i producenci muszą ściśle ze sobą współpracować, aby spełnić te standardy, co może również pomóc w zmniejszeniu uzależnienia hodowli od antybiotyków. Producenci potrzebują zaangażowanych nabywców, aby uzasadnić inwestycje w wyższy dobrostan, podczas gdy sieci fast food polegają na tych producentach w zakresie stałych dostaw kurcząt o wyższym dobrostanie.
- **Ustawodawcy: Wdrażanie zmian poprzez przepisy prawne**
Dobrowolność w podejmowaniu działań nie zmienia branży. Polscy ustawodawcy muszą ustanowić jasne, standardy, które będą miały zastosowanie w odniesieniu do wszystkich firm. Dostosowanie przepisów krajowych do kryteriów ECC i aktualnej wiedzy naukowej na temat dobrostanu zwierząt, zwłaszcza w zakresie obsady w hodowlach i wspierania wolniej rosnących linii genetycznych, może wyróżnić szanse, wesprzeć producentów w okresie przejściowym i zapewnić korzyści wszystkim kurczętom.

Jako kluczowy gracz na europejskim rynku kurcząt brojlerów, polski przemysł fast food ma zarówno szansę, jak i obowiązek poprawy standardów dobrostanu. Wspierając przejście na praktyki zapewniające wyższy poziom dobrostanu, branża może pomóc w zmniejszeniu cierpienia milionów kurcząt i dostosować się do oczekiwań konsumentów oraz wyników badań naukowych dotyczących dobrostanu, aby stworzyć bardziej humanitarny system żywnościowy, widoczny w menu sieci fast food.

Raporty w języku polskim znajdziesz na:
humaneworld.org/thepeckingorderpolska

Raporty w języku angielskim znajdziesz na:
humaneworld.org/thepeckingorder

O raporcie The Pecking Order

Kurczęta hodowane na mięso, znane jako kurczęta „brojlery”, są najczęściej hodowanymi zwierzętami lądowymi, a mimo to objęte są jedynie minimalną ochroną prawną na mocy przestarzałych przepisów UE. W 2023 roku w UE zabito ponad 6,4 miliarda kurcząt, z czego ponad 1,233 miliarda przypadło na Polskę.⁶

Branża fast food jest głównym odbiorcą mięsa drobiowego i ponosi odpowiedzialność za wprowadzenie niezbędnych ulepszeń w zakresie dobrostanu. Raport *The Pecking Order* ocenia postępy wiodących krajowych i międzynarodowych firm fast food w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów, w oparciu o kryteria The European Chicken Commitment (ECC).

Raport porównuje firmy działające w Polsce między sobą oraz z firmami z sześciu innych krajów UE, pokazując, jaka jest sytuacja branży fast food w szerszym kontekście. Jego celem jest wsparcie firm, producentów i prawodawców w tworzeniu systemu żywnościowego, który odzwierciedla zarówno standardy naukowe, jak i oczekiwania społeczne – a jednocześnie informuje konsumentów, którym zależy na dobrostanie zwierząt, zwłaszcza kurcząt.

Dlaczego dobrostan kurcząt jest ważny

Wprowadzenie

Kurczęta hodowane na mięso, znane jako kurczęta brojlery, są najczęściej hodowanymi zwierzętami lądowymi. Tylko w 2023 roku w UE zabito ponad 6,4 miliarda kurcząt. Polska jest liderem w tym zakresie z około 1,233 miliarda kurcząt, następną jest Francja z 726,8 milionami i Hiszpania z 710,5 milionami.⁷

Pomimo swojej liczebności, kurczęta nadal podlegają przestarzałym i niskim unijnym standardom dobrostanu, które nie spełniają najnowszych zaleceń naukowych. Obecne praktyki branżowe powodują poważne problemy z dobrostanem i nie spełniają już oczekiwań społecznych w zakresie dobrostanu zwierząt.

Sektor fast food, jako główny nabywca mięsa drobiowego, odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu sposobu chowu i uboju kurcząt. Daje to branży znaczący wpływ na poprawę dobrostanu zwierząt w całym łańcuchu dostaw.

Konwencjonalna produkcja kurcząt nie przynosi korzyści zwierzętom i ludziom

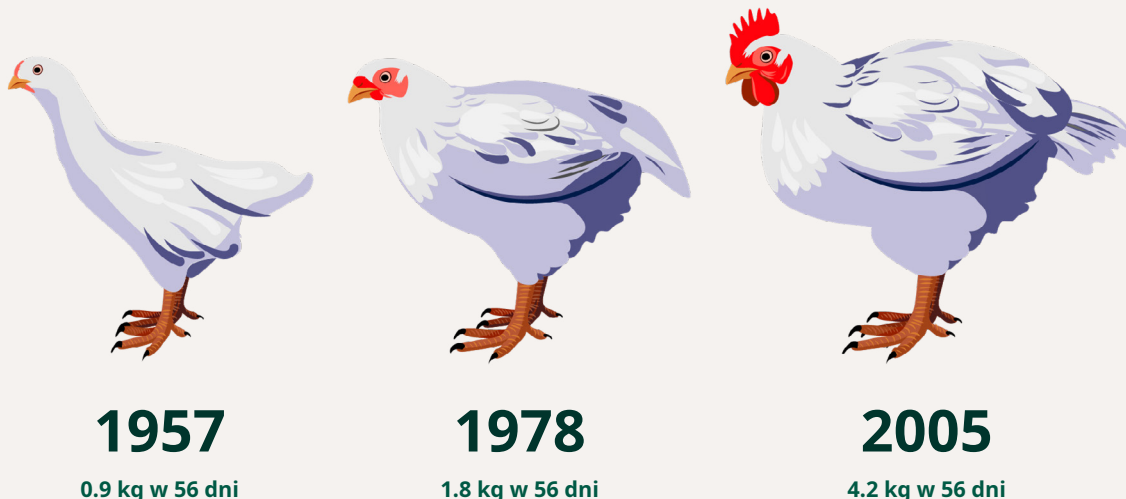
Kurczęta to aktywne, towarzyskie i ciekawskie zwierzęta o wybitnych zdolnościach poznawczych oraz złożonych potrzebach behawioralnych. Jednak dzisiejsze systemy produkcji kurcząt nie zaspokajają tych potrzeb, co powoduje poważne problemy z ich dobrostanem.

Okolo 90% kurcząt w UE jest hodowanych w intensywnych systemach halowych, w których dziesiątki tysięcy szybko rosnących ptaków są stłoczone w kurnikach o wysokim zagęszczeniu obsady.⁸ W Polsce zdecydowana większość produkcji drobiu odbywa się według tego samego modelu, w którym maksymalizacja wydajności jest ważniejsza od dobrostanu zwierząt.

✓ **Więcej:** [Przegląd problemów z dobrostanem kurcząt brojlerów a kryteria ECC.](#)

Do najważniejszych kwestii związanych z dobrostanem należą:

- **Szybko rosnące rasy** cierpią na kulawiznę i trudności z chodzeniem^{9,10,11} i uszkodzenia mięśni.¹²
- **Przegęszczenie** ogranicza ruch i szkodzi zdrowiu,¹³ a także uniemożliwia naturalne zachowania.^{14,15}
- **W jałowych środowiskach** brakuje różnego rodzaju urozmaiceń, grzęd i naturalnego światła dziennego.
- **Nieskuteczne metody uboju**, takie jak zabijanie za pomocą prądu, powodują niepotrzebny stres i cierpienie.

Grafika 1: Kurczęta są hodowane przy założeniu, że mają jak najszybciej przybrać na masie.¹⁶

Antybiotyki zaczęły być szeroko stosowane w konwencjonalnej produkcji drobiu w celu stymulacji wzrostu i zapobiegania chorobom, jednak ich niewłaściwe stosowanie przyczyniło się do rozwoju bakterii opornych na antybiotyki, co negatywnie wpływa na dobrostan zwierząt i zdrowie ludzi. Wolniej rosnące kurczęta mają lepszą odporność^{17,18,19} niż kurczęta hodowane w sposób konwencjonalny.

 Więcej: [Przeciwdziałanie oporności na antybiotyki poprzez poprawę dobrostanu kurcząt](#)

Prawo UE jest przestarzałe

Obecne przepisy UE zezwalają na przegęszczenie i złe warunki na fermach, słabe oświetlenie oraz niehumanitarny ubój kurcząt. Dopuszczają również stosowanie szybko rosnących linii genetycznych kurcząt, które osiągają dużą masę tak szybko, że cierpią na bolesne schorzenia i problem z poruszaniem się.^{20,21,22}

W 2023 roku Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) opublikował serię [opinii naukowych](#) dotyczących dobrostanu zwierząt hodowanych, które podkreślają poważne luki w obowiązującym prawie UE oraz pilną potrzebę zmian legislacyjnych w celu poprawy dobrostanu zwierząt utrzymywanych i uśmiercanych w celach spożywczych.

Jednym z rozwiązań opartych na wiedzy naukowej jest [The European Chicken Commitment \(ECC\)](#). Zatwierdzone przez organizacje zajmujące się dobrostanem zwierząt na całym świecie, ECC ustanawia minimalne standardy, które odnoszą się do najpilniejszych problemów związanych z dobrostanem w produkcji brojlerów. Kluczowe obszary obejmują: obsadę, tempo wzrostu, światło dzienne, grzędy i urozmaicenie warunków bytowania, jakość powietrza, klatki i ubój. Standardy te są zgodne z zaleceniami EFSA i stanowią wskazówki dla firm i prawodawców. W tabeli 1 porównano obowiązujące przepisy UE, które obowiązują również w Polsce, z niektórymi kluczowymi kryteriami dobrostanu ECC.

 Więcej: [Pełne porównanie przepisów UE dotyczących kurcząt brojlerów i kryteriów ECC](#)

Kryteria	Przepisy UE ²³	Kryteria ECC ²⁴
Zagęszczenie obsady	Maksymalne zagęszczenie obsady 33-42 kg/m ²	Maksymalne zagęszczenie obsady 30 kg/m ²
Rasy	Niski poziom dobrostanu, szybko rosnące linie genetyczne ras dozwolone	Dopuszczone są jedynie linie genetyczne o wolniejszym wzroście i hodowane w lepszych warunkach
Wzbogacenie	Niewymagane	Wymagane grzędy i materiał do dziobania
Ubój	Dozwolone elektryczne ogłuszanie w kąpieli wodnej ²⁵	Ogłuszanie w kontrolowanych warunkach z wykorzystaniem gazów obojętnych lub systemów wielofazowych, zapewniające skuteczne ogłuszanie elektryczne bez inwersji na żywo

Tabela 1: Porównanie przepisów UE i kryteriów ECC

Firmy, które zmieniają przemysł

Wraz ze wzrostem popytu na produkty o wyższym poziomie dobrostanu, przemysł spożywczy już zaczął reagować. Ponad 400 wiodących firm w Europie, w tym także firmy działające w Polsce, zobowiązało się już do udziału w programie ECC.

Przykładowe firmy:²⁶

- **Restauracje**
 - Domino's, IKEA, Papa John's, Pizza Hut, Subway, Vapiano
- **Sprzedawcy detaliczni**
 - Auchan, Carrefour, Frisco
- **Producenci**
 - Bonduelle, Danone, Dr. Oetker, Kraft Heinz, McCain, Nestlé
- **Hotelarstwo i gastronomia**
 - Accor Hotels, Louvre Hotels, Scandic Hotels, Sodexo, Compass Group

Są to pionierzy, którzy pomagają wyznaczać nowe cele i standardy w zakresie produkcji kurcząt o wyższym dobrostanie. Zbliżający się termin osiągnięcia kryteriów ECC w 2026 roku będzie kluczowy dla tych firm, aby wykazać znaczący postęp w realizacji swoich zobowiązań.

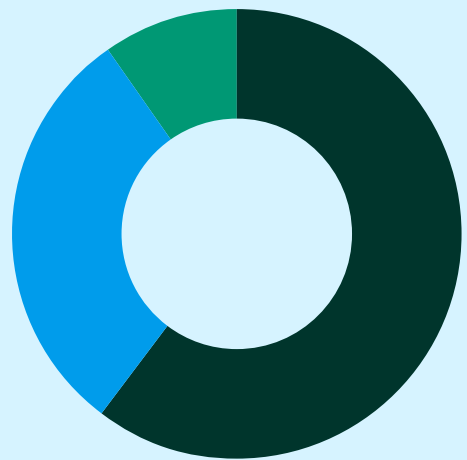
Dlaczego dobrostan kurcząt ma znaczenie?

Kurczęta cierpią w rezultacie produkcji mięsa. Poprawa ich dobrostanu jest nie tylko słuszną, ale także ważną dla przyszłości sektora drobiarskiego. W miarę jak konsumenci coraz częściej oczekują produktów pochodzących z hodowli o wyższym poziomie dobrostanu, a standardy rynkowe ulegają zmianie, poprawa sposobu chowu kurczaków pomoże tej branży się rozwijać i utrzymać konkurencyjność Polski na rynku europejskim. Jako główny nabywca mięsa drobiowego, branża fast food ma znaczący wpływ i ponosi dużą odpowiedzialność za poprawę dobrostanu zwierząt w łańcuchach dostaw.

Zmiana oczekiwań społecznych

Preferencje konsumenckie zmieniły się na przestrzeni lat. Ostatnie badania wskazują na większą troskę o dobrostan zwierząt hodowanych i rosnące zapotrzebowanie na produkty wytwarzane w humanitarny sposób.

88%

Polek i Polaków deklaruje, że dobrostan zwierząt jest dla nich ważny.²⁷

44%

Polek i Polaków wyraża gotowość do zapłacenia wyższych o 20% cen, jeśli wiąże się one z poprawą dobrostanu zwierząt.²⁸

13.9%

– o tyle wzrosła sprzedaż mięsa drobiowego z wolnego wybiegu i chowu ekologicznego^a w Polsce w latach 2018–2022.²⁹

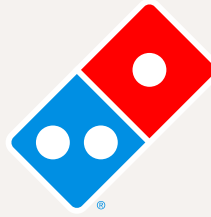

Firmy inwestujące w dobrostan zwierząt budują większe zaufanie do marki, zmniejszają ryzyko utraty reputacji i zabezpieczają swoje łańcuchy dostaw na przyszłość.

Więcej: [Więcej informacji na temat polskiego przemysłu drobiarskiego i zmieniających się preferencji konsumentów](#)

^a Szczegółowe standardy kwalifikujące produkcję jako wolnowybiegową lub ekologiczną mogą się różnić. Kury z wolnego wybiegu i z hodowli ekologicznej mają zazwyczaj dostęp do terenów na wolnym powietrzu w ciągu dnia. Kury ekologiczne podlegają bardziej rygorystycznym standardom, takim jak w 100% ekologiczna pasza, brak rutynowego stosowania antybiotyków oraz większa przestrzeń zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz niż kury z wolnego wybiegu i konwencjonalne.

Wyniki branży fast food

The Pecking Order 2025 przedstawia zestawienie wyników branży fast food w Polsce w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów. Raport ocenia 12 wiodących sieci w oparciu o ich publicznie dostępne polityki i praktyki zakupowe, mierzone kryteriami ECC.

✓ Firmy są oceniane według standardowej metodyki zgodnej z ECC. Szczegóły w sekcji „Metodyka i zakres”

Wyniki poszczególnych firm

Ogólny wynik firm z branży fast food działających w Polsce w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów

Wynik stanowi połączenie zobowiązań firm dotyczących poprawy dobrostanu kurcząt brojlerów oraz postępów w realizacji tych zobowiązań, ocenianych na podstawie kryteriów ECC.

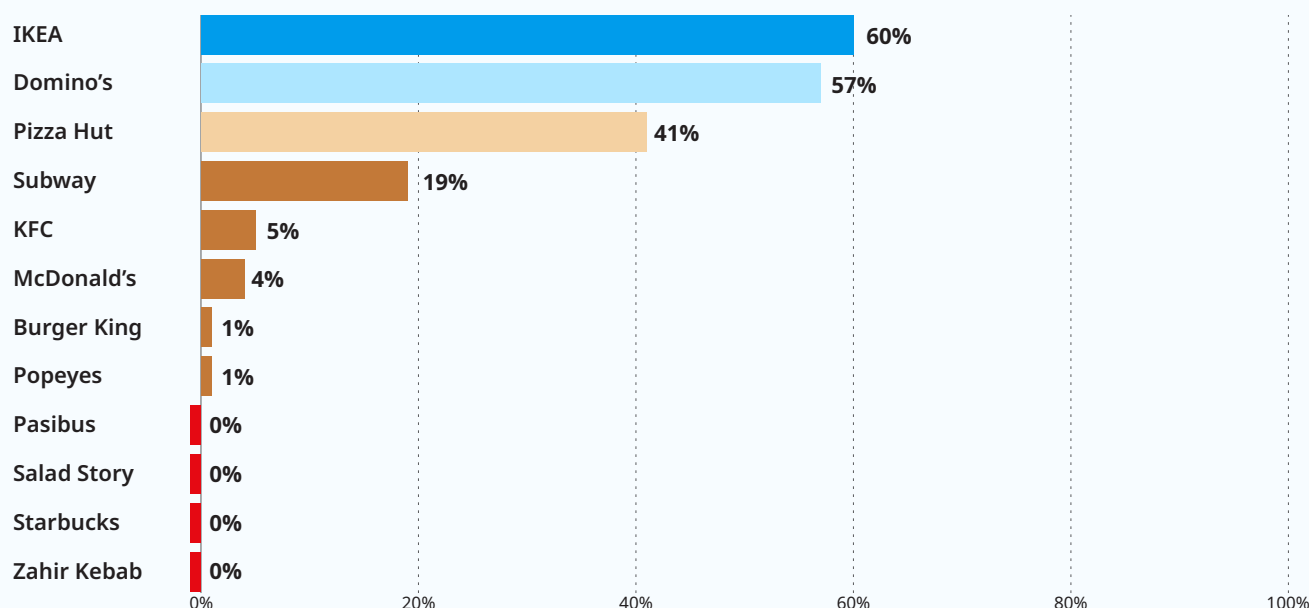

Tabela 2: Podsumowanie indywidualnych ocen firm z branży fast food działających w Polsce w 2025 r.

IKEA prowadzi w rankingu za rok 2025 z wynikiem 60%. Firma wykazuje silne zaangażowanie w realizację kryteriów ECC, rozpoczęła raportowanie ich wdrażania i opublikowała jasny plan działania z wyznaczonymi kamieniami milowymi. Jednak przejrzystość działań pozostaje ograniczona. Co ważne, IKEA publikuje aktualizacje dotyczące dobrostanu kurcząt na swojej stronie internetowej w języku polskim, zamiast polegać wyłącznie na globalnej spółce macierzystej. Jej działania mieszczą się na poziomie „Robi postępy”.

Tuż za IKEA plasuje się Domino's (57%), które prowadzi politykę na rzecz poprawy dobrostanu kurcząt i udostępnia informacje zarówno w języku polskim, jak i angielskim. Firma

zobowiązała się do poprawy dobrostanu kurcząt w 2024 roku. Jej ogólne działania oceniane są na poziomie „Rozpoczyna”.

Pizza Hut zajmuje trzecie miejsce (41%) z silnym zaangażowaniem w program ECC, ale bez publicznego raportowania postępów wdrażania. Firma nie informuje również polskich klientów o dobrostanie kurcząt, co skutkuje oceną na poziomie „Słaba”.

Subway zajmuje czwarte miejsce (19%). Choć firma kiedyś zobowiązała się do przestrzegania programu ECC, usunięcie terminu wyznaczonego na 2026 rok osłabiło tę politykę. Udostępnia jednak pewne ograniczone aktualizacje, co czyni ją jedną z zaledwie trzech firm wykazujących działania w obu filarach.

KFC (5%) i McDonald's (4%) mają własne polityki, ale nie są one zgodne ze standardami ECC, a żadna z nich nie udostępnia publicznych raportów o postępach.

Pozostałe międzynarodowe marki – Burger King, Popeyes i Starbucks – oraz krajowe sieci Pasibus, Salad Story i Zahir Kebab, uzyskują wyniki od 0% do 1%. Popeyes, nowy gracz na polskim rynku, uzyskał wynik 1% - firma nie ma polityki zgodnej z ECC ani publicznych informacji na temat dobrostanu kurcząt.

Filar 1: Wynik firm z branży fast food działających w Polsce w zakresie zobowiązań i celów

Wynik odzwierciedla zakres i kompletność opublikowanych przez firmę zobowiązań, określonych w czasie, dotyczących poprawy dobrostanu kurcząt brojlerów, ocenianych na podstawie kryteriów ECC.

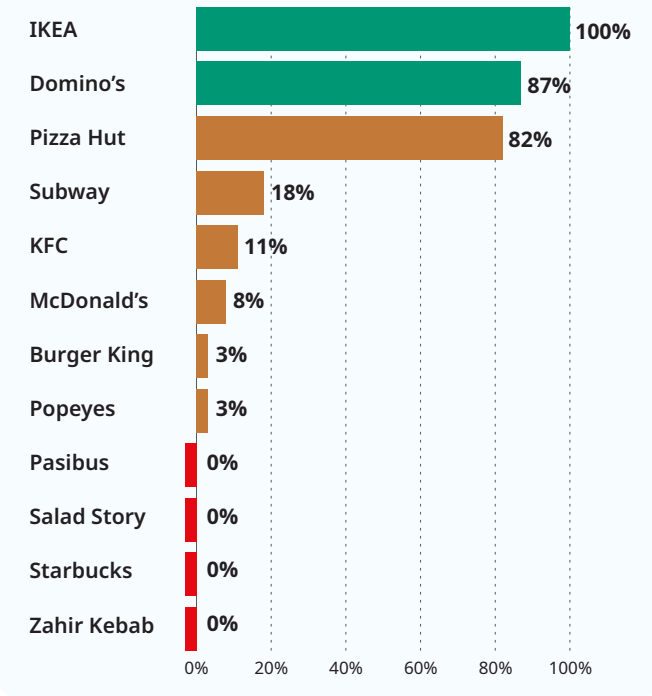

Tabela 3: Przegląd wyników indywidualnych dotyczących Filaru 1 firm fast food działających w Polsce w 2025 r.

Tylko trzy firmy – IKEA, Domino's i Pizza Hut – zobowiązały się do przejścia na mięso drobiowe spełniające kryteria ECC. Domino's dołączyło do tej grupy w 2024 roku. IKEA jest liderem w zakresie zobowiązań i celów filaru 1, publikując mapę drogową z wyraźnie określonymi kamieniami milowymi. Subway w pełni zobowiązał się do przestrzegania standardów ECC, ale usunięcie terminu wyznaczonego na rok 2026 osłabiło to zobowiązanie, co skutkowało niższym wynikiem niż Pizza Hut. KFC i McDonald's odwołują się do własnych standardów, ale nie są one zgodne z kryteriami ECC, które odzwierciedlają zalecenia EFSA dotyczące dobrostanu zwierząt gospodarskich. McDonald's zaktualizował swój raport ESG, ale usunął istotne informacje na temat standardów ECC, co spowodowało utratę punktów w ocenie. Większość pozostałych firm nie podjęła żadnych istotnych ani terminowych zobowiązań do poprawy dobrostanu kurczaków.

Filar 2: Wynik firm z branży fast food działających w Polsce w zakresie raportowania wyników

Wynik odzwierciedla stopień, w jakim firma wdrożyła swoje zobowiązania dotyczące dobrostanu kurcząt brojlerów w odniesieniu do kryteriów ECC.

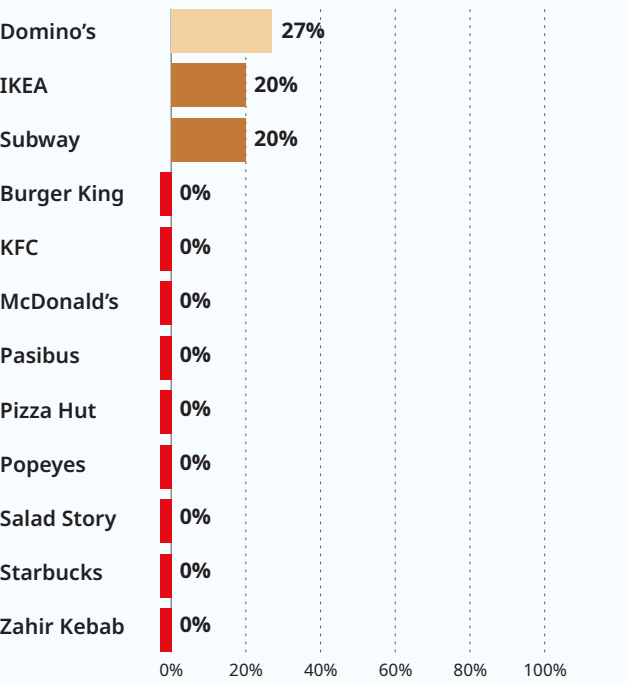

Tabela 4: Przegląd indywidualnych wyników filaru 2 firm z branży fast food działających w Polsce w 2025 r.

Tylko Domino's, IKEA i Subway uzyskały dobre wyniki w raportowaniu postępów w ramach filaru 2. Domino's przewyższa IKEA i Subway dzięki lepszej komunikacji na temat postępów. Domino's raportuje praktyki uboju oraz niestosowanie klatek i systemów wielopoziomowych. W 2025 r. IKEA rozpoczęła raportowanie swoich postępów, dostarczając aktualizacje dotyczące praktyk zaopatrzeniowych, w tym obniżania zagęszczenia obsady, eliminacji klatek i systemów wielopoziomowych oraz korzystania z certyfikacji stron trzecich. Subway informuje o postępach w zakresie wzbogacania, zagęszczenia obsady i metod uboju dla części swoich europejskich dostaw. Jednak żadna z firm nie raportuje wszystkich kryteriów ECC ani nie zapewnia pełnej zgodności w swoich łańcuchach dostaw. W rezultacie otrzymują one niskie oceny za wdrożenie i są oceniane na poziomie „słabym” i „bardzo słabym” w tym filarze.

Przegląd branży w Polsce

Wyniki w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów firm z branży fast food działających w Polsce (2023–2025)

Wynik każdej firmy odzwierciedla jej zobowiązania oraz działania wdrożeniowe na rzecz poprawy dobrostanu kurcząt w czasie, co wskazuje na ogólny zastój w polskiej branży fast food.

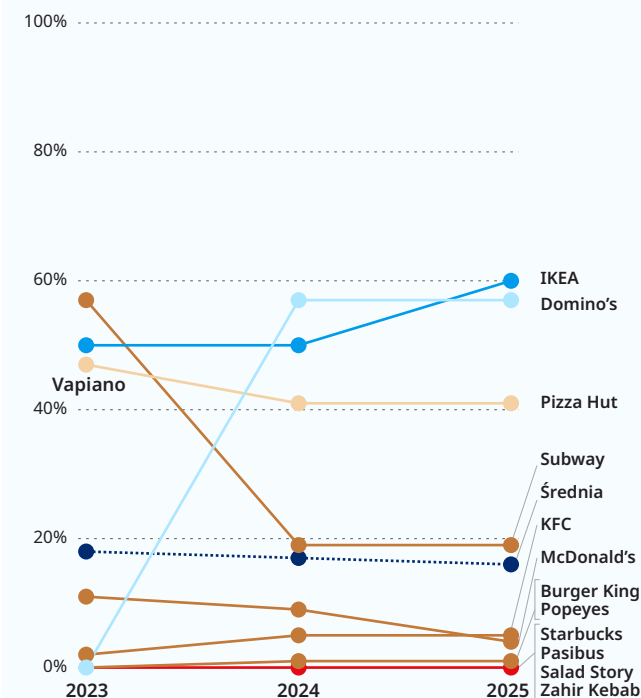

Tabela 5: Przegląd indywidualnych wyników firm z branży fast food działających w Polsce w latach 2023–2025

Branża fast food działająca w Polsce charakteryzuje się stagnacją i spadkiem dobrostanu kurcząt brojlerów. W 2025 r. średni ogólny wynik spadł do 16%, wobec 17% w 2024 r. i 18% w 2023 r., co wskazuje na minimalny postęp i przejrzystość. Choć dodanie nisko punktowanej marki Popeyes częściowo wyjaśnia ten spadek, średnia nadal pozostaje w stagnacji. Wyniki te podkreślają ograniczony, trzyletni postęp w całej branży.

Pozytywne zmiany: Drobne kroki kilku wiodących marek

- **Zobowiązania są, ale pozostają ograniczone:** Tylko trzy firmy – Domino's, IKEA i Pizza Hut – podjęły zobowiązania dotyczące dobrostanu kurcząt zgodne z ECC. Domino's zobowiązało się do ich realizacji w Polsce w 2024 roku, podczas gdy IKEA i Pizza Hut wdrażają zobowiązania podjęte na poziomie spółki macierzystej. Subway osłabił swoje zobowiązanie dotyczące kurcząt, nie stawiając już sobie osiągnięcia celu w założonym wcześniej okresie dotyczącego poprawy dobrostanu kurcząt.
- **Oznaki poprawy w zakresie przejrzystości:** Do 2025 roku 67% firm wspominało w jakimś stopniu o dobrostanie kurcząt na swoich globalnych i krajowych stronach internetowych. Firmy Domino's, IKEA i McDonald's komunikują się po polsku, a IKEA rozpoczęła komunikację na temat postępów we wdrażaniu w 2025 roku.
- **IKEA jest liderem w planowaniu i raportowaniu:** IKEA jest jedyną firmą, która opublikowała mapę drogową (w 2024 i 2025 roku). Mapa drogowa jest ważnym narzędziem do realizacji zobowiązań i zapewnienia konsumentów, że firma pracuje nad poprawą dobrostanu kurcząt. Domino's, IKEA i Subway to jedyne marki, które publicznie informują zarówno o swoich zobowiązaniach, jak i o pewnych postępach w ich realizacji.

Negatywne zjawiska: brak działań na szczęblu krajowym i stagnacja w całej branży

- **Ograniczony postęp w branży:** Średni wynik spadł z 18% w 2023 r. do 16% w 2025 r., przy czym tylko jedno nowe zobowiązanie jest zgodne z ECC, a 75% firm nadal nie ma jasnej polityki dobrostanu kurcząt w pełni zgodnej z ECC. Żadna firma w Polsce nie wdrożyła w pełni ECC ani nie potwierdziła publicznie, że 100% używanego przez nią mięsa drobiowego spełnia standardy ECC.
- **Ograniczona przejrzystość na poziomie krajowym:** Podczas gdy niektóre spółki macierzyste komunikują się globalnie, tylko trzy z ocenianych marek udostępniają informacje na temat dobrostanu kurcząt na swoich polskich stronach internetowych. Ogranicza to dostęp do informacji adresowanych do polskich konsumentów.
- **Utrzymująca się bierność większości marek:** W 2025 r. cztery z 12 firm uzyskały wynik 0%. Marki krajowe (Pasibus, Salad Story i Zahir Kebab) pozostają całkowicie nieaktywne, uzyskując wynik 0% we wszystkich latach. Główne marki międzynarodowe (Burger King, Popeyes i Starbucks) również nadal utrzymują wyniki na poziomie 1% lub 0%, pomimo globalnej struktury firmy i oczekiwań konsumentów.

Przegląd branży w UE

Średni wynik branży fast food według krajów w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów (2023-2025)

Branża fast food w Polsce uzyskała jeden z najniższych wyników w zakresie dobrostanu kurcząt brojlerów spośród wszystkich ocenianych krajów.

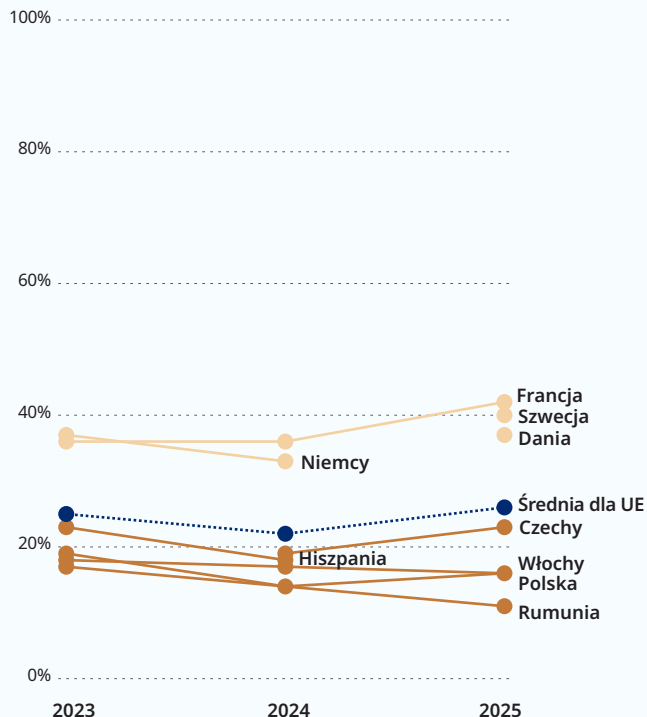

Tabela 6: Przegląd wyników krajowych na podstawie wyników branży fast food w danym kraju w latach 2023–2025

Na poziomie UE w 2025 roku oceniono 81 sieci fast food w Danii, Czechach, Francji, Włoszech, Polsce, Rumunii i Szwecji. Wyniki firm w danym kraju odzwierciedlają stan dobrostanu kurcząt brojlerów w branży fast food w danym kraju. Wszystkie kraje razem odzwierciedlają sytuację w UE.

Przegląd średnich wyników branży fast food według kraju uwypukla następujące kwestie:

- **Pewien ogólny postęp w branży w UE:** Odnotowano wzrost wyników w całej UE. Średni wynik UE wzrósł do 26% w 2025 roku, w porównaniu z 22% w 2024 roku. Poprawa ta wynika nie tylko ze zmian w ocenach krajów – gdzie wysoko punktowane Niemcy i słabo punktowana Hiszpania zostały zastąpione przez Danię i Szwecję, które uzyskały wyższe wyniki – ale także z pozytywnych zmian w Czechach, Włoszech i Francji. Branża fast food w UE poprawiła swoją ocenę z „Bardzo słabej” na „Słabą”.
- **Francja konsekwentnie przoduje:** Francja utrzymuje najwyższą pozycję w UE, zwiększając swój wynik z 36% do 42%. Wskazuje to na większe zaangażowanie i transparentność w tamtejszym sektorze fast food. Niemniej jednak, kraj ten nadal plasuje się na poziomie „Słaby”.
- **Polska otrzymała jeden z najniższych wyników wśród wszystkich krajów:** średnia dla branży w Polsce spadła z 18% w 2023 r. do 16% w 2025 r., co stanowi drugi najniższy wynik wśród wszystkich ocenianych krajów w ostatnim roku. Wynik ten podkreśla zarówno pilną potrzebę podjęcia działań. Inne kraje pokazują, że poprawa jest możliwa, ponieważ Czechy, Francja i Włochy odnotowały zmiany w ciągu ostatniego roku.

Sektor fast food w Polsce odnotowuje ograniczony postęp w zakresie dobrostanu kurcząt. Chociaż kilku liderów podejmuje kroki, większość firm musi jeszcze dostosować się do oczekiwań społecznych, standardów naukowych i kryteriów ECC. Branża fast food w Polsce zajmuje drugie miejsce od końca wśród wszystkich krajów, co podkreśla pilną potrzebę i szansę na podjęcie działań: poprawa sposobu chowu kurcząt pomoże branży i utrzyma konkurencyjność Polski na rynku europejskim.

Wnioski dotyczące działalności całej branży

Chociaż ogólne wyniki sektora fast food w Polsce pozostają słabe, kilka przykładów pokazuje, że pozytywne zmiany są możliwe i już zachodzą. Te zmiany dają wgląd w to, co firmy mogą osiągnąć, i stanowią dla ustawodawców dowód na to, że niektóre podmioty z tej branży zaczynają działać.

1. Zobowiązania dotyczące dobrostanu kurcząt są możliwe do osiągnięcia

Przykład: Domino's

W 2024 roku Domino's Pizza Polska opublikowało na swojej stronie internetowej – w języku polskim i angielskim – politykę dobrostanu zwierząt, zobowiązując się do zapewnienia, że do 2030 roku 100% mięsa z kurcząt (zarówno mrożonego, jak i przetworzonego) używanego w menu będzie spełniać kryteria ECC. Firma zaczęła również raportować swoje postępy w zakresie dobrostanu kurcząt. Zobowiązanie Domino's pokazuje, że sieci fast food działające w Polsce mogą zobowiązać się do wyższych standardów dobrostanu. Chociaż ogólny wynik Domino's pozostaje niski ze względu na ograniczone raportowanie postępów, jego wyraźne zobowiązanie stanowi pierwszy i niezwykle ważny krok. To pokazuje, że dostosowanie się do kryteriów ECC jest możliwe na polskim rynku – co dodatkowo potwierdzają zobowiązania IKEA i Pizza Hut dotyczące dobrostanu kurcząt.

✓ **Dodatkowe informacje:** Polityka dobrostanu zwierząt w Domino's Pizza Polska ([wersja angielska](#) i [wersja polska](#))

✓ **Dodatkowe informacje:** Chicken Watch śledzi zobowiązania firm w zakresie dobrostanu zwierząt. Wszystkie wyniki znajdziesz na: chickenwatch.org.

2. Mapy drogowe a odpowiedzialność

Przykład: IKEA

IKEA jest jedyną ocenianą firmą obecną w Polsce, która opublikowała mapę drogową – zarówno za pośrednictwem swojej spółki macierzystej, jak i polskiej strony internetowej – przedstawiającą drogę do spełnienia kryteriów ECC. Mapa drogowa stanowi ważne narzędzie do realizacji tych zobowiązań oraz zapewnienia konsumentów, że firma dba o dobrostan kurcząt. Ten publicznie dostępny plan stanowi precedens w zakresie odpowiedzialności i długoterminowego planowania w całym sektorze. Pokazuje również regulatorom i inwestorom, że jasne ścieżki wdrażania są możliwe, nawet bez istniejącej presji ze strony prawodawców.

✓ **Dowiedz się więcej:** Więcej informacji na temat planów IKEA ([po angielsku](#) i [po polsku](#)):

Plan działań w ramach IKEA Food „Better Chicken” w regionach Ameryki Północnej, Europy oraz Azji i Pacyfiku:

	Regiony*		
	Ameryka Północna	Europa	Azja i Pacyfik
Gęstość hodowlana (30 kg/m ²)	2020	2020	2020
Oświetlenie			
Plan zdrowotny stada			
Brak rutynowego stosowania antybiotyków			
Urozmaicenie warunków bytowania			
Warunki środowiskowe			
Plan zagospodarowania nawozów naturalnych	2025	2025	2025
Pasze nieprzyczyniające się do wylesiania			Wymagana dalsza analiza
Wycofanie z użytku antybiotyków o najwyższym prioryecie			
Naturalne oświetlenie			
Rasy	2025	2025	Wymagana dalsza analiza
Ubój i transport			

* IKEA Food działa także w innych regionach, gdzie również oczekujemy zapewnienia zgodności ze standardami „Better Programmes” do 2025 roku. Początkowo skupiamy się jednak na największych regionach, tj. Ameryce Północnej, Europie oraz Azji i Pacyfiku. Uzyskane wnioski będą pomocne przy wdrażaniu programów w pozostałych regionach. Wymagana jest dalsza analiza co do współpracy z naszymi dostawcami z Azji i Pacyfiku.

Grafika 2: Mapa drogowa IKEA do osiągnięcia poprawy dobrostanu kurcząt

3. Postępy można raportować

Przykład: Subway

Subway jest jedną z niewielu firm, które zgłosiły częściowe wdrożenie standardów ECC, w tym poprawę zagęszczenia obsady, wzbogacenie środowiska i metody uboju zapewniające wyższy dobrostan kurcząt w przypadku części swoich dostaw. Chociaż przykład ten ogranicza się do sprawozdawczości

regionalnej, pokazuje, że transparentność w zakresie dobrostanu kurcząt jest możliwa do osiągnięcia – i że publiczne raportowanie jest możliwe nawet na wczesnych etapach transformacji.

✓ **Dodatkowe informacje:** Więcej informacji na temat postępów w raportowaniu firmy Subway ([wersja angielska](#))

Where do we currently stand and what progress have we made?

Subway® requires suppliers to report on their chicken welfare and we have committed to assessing progress through supplier questionnaires. Data below is from July 2022-June 2023.

- 59% of broiler chickens are reared at stocking densities of 30kg/m2
- 59% of broiler chickens provided with natural light
- 63% of broiler chickens provided with perches and pecking substrates
- 21% CAS slaughter
- 61% of third-party suppliers audited

Grafika 3: Raportowanie postępów firmy Subway na stronie internetowej

4. Globalne strategie muszą dotrzeć do rynków lokalnych

Examples: McDonald's

McDonald's Polska daje dobry przykład, będąc jedną z zaledwie trzech ocenianych firm, które zamieściły informacje na temat dobrostanu kurcząt bezpośrednio w swoim polskim Raporcie ESG 2023, dostępnym na stronie internetowej w języku polskim. Ten krok w kierunku przejrzystości sprawia, że szersze działania firmy na rzecz zrównoważonego rozwoju są bardziej dostępne dla polskich konsumentów i pokazuje, że komunikacja na poziomie krajowym na temat dobrostanu zwierząt jest możliwa.

✓ **Dowiedz się więcej:** Więcej informacji od McDonald's Polska na stronie ([po polsku](#))

Wymienione wyżej przykłady pokazują, że część firm z branży fast food zaczyna raportować dobrostan kurcząt – od zobowiązań i planowania, po częściową realizację i raportowanie w języku kraju, w którym działa. Wyzwaniem jest teraz upowszechnienie tych praktyk w całej branży i wsparcie ich przepisami, które uczynią wyższy poziom dobrostanu kurcząt normą, a nie wyjątkiem.

Grafika 4: Strona McDonald's Polska

Co dalej

Poprawa dobrostanu kurcząt brojlerów w branży fast food w Polsce wymaga skoordynowanych wysiłków w całym łańcuchu dostaw. Firmy, producenci i ustawodawcy – każdy z nich odgrywa kluczową rolę w tworzeniu systemu żywnościowego zgodnego z oczekiwaniami konsumentów i wiedzą o dobrostanie zwierząt. Oto działania, jakie należy podjąć:

Firmy: Od zobowiązania do działania

Firmy fast food muszą podjąć widoczne kroki w celu poprawy dobrostanu kurcząt. Te, które nie są zaangażowane w ten proces, powinny rozpocząć opracowywanie polityk zgodnych z kryteriami ECC. Dla firm, które już podjęły zobowiązania, kolejnym krokiem jest opublikowanie przejrzystych planów działania i harmonogramów ich wdrażania.

Bez przyjętych zobowiązań i planów działania konsumenci mogą mieć negatywny odbiór poszczególnych firm. Marki takie jak Domino's, IKEA i Pizza Hut pokazują, że postęp jest możliwy. Inni muszą teraz pójść w ich ślady – ujednolicając swoje źródła zaopatrzenia, raportując o wdrażaniu swoich zobowiązań i komunikując się z polskimi konsumentami.

Producenci: Współpraca na rzecz łańcucha dostaw o wyższym dobrostanie

Producenci kurcząt odgrywają kluczową rolę w tym procesie. Sieci fast food są uzależnione od stałych dostaw kurcząt o wyższym dobrostanie, podczas gdy producenci potrzebują zaangażowanych nabywców, aby uzasadnić inwestycje w lepsze systemy dobrostanu. Ta wzajemna zależność podkreśla potrzebę współpracy.

W celu przygotowania się na rok 2026 producenci muszą rozpocząć poprawę warunków dobrostanu, hodowlę wolniej

rosnących ras, zmniejszanie zagęszczenia obsady i ulepszanie praktyk uboju. Firmy fast food mogą wspierać tę transformację, zobowiązując się do długoterminowych partnerstw w zakresie zaopatrzenia i wspólnego jego planowania wraz z dostawcami.

Prawodawcy: Wdrażanie zmian poprzez przepisy prawne

Samo dobrowolne działania nie zmienią branży. Polscy i unijni ustawodawcy muszą ustanowić jasne, egzekwowalne standardy, które będą odnosić się do wszystkich firm. Dostosowanie przepisów krajowych do kryteriów ECC i aktualnej wiedzy naukowej na temat dobrostanu zwierząt – zwłaszcza w zakresie zagęszczenia obsady i promowania wolniej rosnących linii genetycznych – może wyrównać szanse, wesprzeć producentów w okresie przejściowym i zapewnić, że postęp przyniesie korzyści wszystkim kurczętom, a nie tylko tym pochodzącym od wiodących marek.

Lepsze egzekwowanie przepisów, standardy zamówień publicznych, jasne etykietowanie żywności i ukierunkowane dotacje mogą przyspieszyć zmiany. Zmiany legislacyjne są niezbędne do wprowadzania ulepszeń w całej branży, spełniania oczekiwań konsumentów w zakresie lepszej ochrony zwierząt oraz do utrzymania polskiego przemysłu w zgodzie ze zmieniającymi się normami europejskimi.

Jako kluczowy gracz na europejskim rynku kurcząt brojlerów, branża fast food w Polsce ma zarówno szansę, jak i obowiązek poprawy standardów dobrostanu. Wspierając przejście na praktyki zapewniające wyższy poziom dobrostanu, przemysł może pomóc w ograniczeniu cierpienia milionów kurcząt i dostosowaniu się do oczekiwań konsumentów oraz wyników badań naukowych dotyczących dobrostanu zwierząt, aby stworzyć bardziej humanitarny system żywnościowy, widoczny w menu sieci fast food.

Metodyka i zakres

Ocena zastosowana w *The Pecking Order 2025* ocenia firmy z branży fast food pod kątem ich zaangażowania w przestrzeganie wyższych standardów dobrostanu kurcząt hodowanych na mięso, w oparciu o kryteria The European Chicken Commitment (ECC).

Firmy są oceniane w oparciu o dwa filary:

- **Filar 1** – Zobowiązania i cele: Ocenia opublikowane zobowiązania zgodne z kryteriami ECC.
- **Filar 2** – Raportowanie wyników: Ocenia postępy we wdrażaniu kryteriów ECC.

Poziom	Ocena	Opis	Zakres procentowy
1	Wiodąca	Silne zobowiązania dotyczące dobrostanu kurcząt i/lub wyraźny postęp we wdrażaniu	86-100%
2	Dobra	Solidne zobowiązania dotyczące dobrostanu kurcząt i/lub aktywne wdrażanie	76-85%
3	Robi postępy	Umiarkowany wysiłek na rzecz dobrostanu kurcząt i/lub częściowe wdrożenie	60-75%
4	Rozpoczyna	Zwraca uwagę na dobrostan kurcząt, ale wciąż jest na wczesnym etapie	50-59%
5	Słaba	Częściowe zobowiązania dotyczące dobrostanu kurcząt i/lub ograniczone wdrożenie	26-49%
6	Bardzo słaba	Słabe zobowiązania dotyczące dobrostanu kurcząt i/lub minimalne wdrożenie	1-25%
6	Brak informacji	Brak dostępnych publicznie informacji na temat dobrostanu kurcząt	0%

Wyniki z obu filarów są wazone równomiernie, a następnie sumowane w ogólny wynik wyrażony w procentach, który przekłada się na osiągnięty poziom. Wykorzystywane informacje są publicznie dostępne. Firmy zostały zaproszone do weryfikacji i aktualizacji danych przed terminem oceny, przypadającą na sierpień 2025 r.

W 2025 r. organizacja Humane World for Animals udoskonaliła poziom 6, aby odróżnić firmy z minimalną sprawozdawczością od tych, które nie dostarczają żadnych informacji na temat dobrostanu kurcząt.

✓ [Pełna metodyka i kryteria oceny](#)

Europejskie i polskie sieci fast food

Niniejszy raport dotyczy wiodących międzynarodowych i krajowych sieci fast food, które serwują mięso drobiowe. Europejskie wydanie raportu *The Pecking Order* z 2025 roku obejmuje 81 sieci fast food z siedmiu krajów UE: Czech, Danii, Francji, Włoch, Polski, Rumunii i Szwecji. W 2025 roku Niemcy i Hiszpania zostały zastąpione przez Danię i Szwecję. W Polsce marki zostały wybrane na podstawie takich kryteriów jak:

zbieżność z innymi krajami UE, udział w rynku, rozpoznawalność wśród konsumentów lub obowiązująca polityka dobrostanu zwierząt. W 2025 roku do listy firm dodano markę fast food Popeyes. Organizacja Humane World for Animals zajmowała się przeprowadzeniem oceny w Polsce i Rumunii.

Wsparcie

Humane World for Animals pomaga firmom w poprawie dobrostanu zwierząt w ich łańcuchach dostaw. To wsparcie przynosi korzyści zwierzętom i przygotowuje firmy do zmieniających się wymagań konsumentów i przepisów. Ponadto oferujemy ustawodawcom wiedzę i doświadczenie w zakresie polityki dobrostanu zwierząt hodowanych.

✓ **Dowiedz się więcej lub zostań naszym partnerem:**
www.humaneworld.org

Przypisy

1. Food and Agriculture Organization of the UN. FAOSTAT Database. Crops and livestock products. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. Cytat za: www.fao.org/faostat/en/#data/QCL. Dostęp: 16.07.2025.
2. Zuidhof MJ, Schneider BL, Carney VL, Korver DR, and Robinson FE. 2014. Growth, efficiency, and yield of commercial broilers from 1957, 1978, and 2005. *Poultry Science* 93(12):2970-82.
3. European Union. Eurobarometer. Attitudes of Europeans towards animal welfare. Special Eurobarometer 533. <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=88297>. Dostęp: 17.07.2025.
4. European Union. Eurobarometer. Attitudes of Europeans towards animal welfare. Special Eurobarometer 533. <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=88297>. Dostęp: 17.07.2025.
5. European Union. Eurobarometer. Attitudes of Europeans towards animal welfare. Special Eurobarometer 533. <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=88297>. Dostęp: 17.07.2025.
6. Food and Agriculture Organization of the UN. FAOSTAT Database. Crops and livestock products. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. Cytat za: www.fao.org/faostat/en/#data/QCL. Dostęp: 16.07.2025.
7. Food and Agriculture Organization of the UN. FAOSTAT Database. Crops and livestock products. License: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. Cytat za: www.fao.org/faostat/en/#data/QCL. Dostęp: 16.07.2025.
8. EFSA AHAW Panel (EFSA Panel on Animal Health and Animal Welfare), Nielsen SS, Alvarez J, Bicot DJ, et al. . 2023. Scientific Opinion on the welfare of broilers on farm. *EFSA Journal* 21(2):7788. efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2023.7788. Dostęp: 14.07.2025..
9. Granquist EG, Vasdal G, de Jong IC, and Moe RO. 2019. Lameness and its relationship with health and production measures in broiler chickens. *Animal* 13(10):2365-72.
10. Wideman Jr. RF. 2016. Bacterial chondronecrosis with osteomyelitis and lameness in broilers: a review. *Poultry Science* 95(2):325-44.
11. Dixon LM. 2020. Slow and steady wins the race: The behaviour and welfare of commercial faster growing broiler breeds compared to a commercial slower growing breed. *PLoS ONE* 15(4):e0231006.
12. Santos MN, Rothschild D, Widowski TM. et al. 2021. In pursuit of a better broiler: carcass traits and muscle myopathies in conventional and slower-growing strains of broiler chickens. *Poultry Science* 100(9):101309.
13. Estevez I. 2007. Density allowances for broilers: where to set the limits? *Poultry Science* 86:1265-72.
14. Evans L, Brooks GC, Anderson MG, Campbell AM, and Jacobs L. 2023. Environmental complexity and reduced stocking density promote positive behavioral outcomes in broiler chickens. *Animals* 13:2074.
15. van der Eijk JAJ, Gunnink H, Melis S, van Riel JW, and de Jong IC. 2022. Reducing stocking density benefits behaviour of fast- and slower-growing broilers. *Applied Animal Behaviour Science* 257:105754.
16. Zuidhof MJ, Schneider BL, Carney VL, Korver DR, and Robinson FE. 2014. Growth, efficiency, and yield of commercial broilers from 1957, 1978, and 2005. *Poultry Science* 93(12):2970-82.
17. Vissers, L. S., Saatkamp, H. W., & Oude Lansink, A. G. (2021). Analysis of synergies and trade-offs between animal welfare, ammonia emission, particulate matter emission and antibiotic use in Dutch broiler production systems. *Agricultural Systems*, 189, 103070.
18. Wageningen University & Research. (2019) Policy paper. *Economics of antibiotic usage on Dutch farms*. edepot.wur.nl/475403.
19. Slegers, Y., Hostens, M., Matthijs, M. G. R., Stegeman, J. A., & de Wit, J. J. (2024). Broiler flocks in production systems with slower-growing breeds and reduced stocking density receive fewer antibiotic treatments and have lower mortality. *Poultry Science*, 103(11), 104197.
20. McGeown D, Danbury TC, Waterman-Pearson AE, and Kestin SC. 1999. Effect of carprofen on lameness in broiler chickens. *The Veterinary Record* 144:668-71.
21. Caplen G, Hothersall B, Murrell JC, et al. 2012. Kinematic analysis quantifies gait abnormalities associated with lameness in broiler chickens and identifies evolutionary gait differences. *PLoS ONE* 7(7):e40800.
22. Hothersall B, Caplen G, Parker RMA, et al. 2016. Effects of carprofen, meloxicam and butorphanol on broiler chickens' performance in mobility tests. *Animal Welfare* 25(1):55-67.
23. Council Directive 2007/43/EC of 28 June 2007 laying down minimum rules for the protection of chickens kept for meat production. eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007L0043. Dostęp: 26.07.2025..
24. European Chicken Commitment. Europe letter. welfarecommitments.com/europeletter/. Dostęp: 26.07.2025.
25. European Commission. EU animal welfare legislation: Slaughter and stunning. food.ec.europa.eu/animals/animal-welfare/eu-animal-welfare-legislation/slaughter-stunning_en. Dostęp: 26.07.2025..
26. Chicken Watch. Progress tracker. chickenwatch.org/progress-tracker?filterK=Broiler. Dostęp: 08.08.2025.
27. European Union. Eurobarometer. Attitudes of Europeans towards animal welfare. Special Eurobarometer 533. <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=88297>. Dostęp: 17.07.2025.
28. European Union. Eurobarometer. Attitudes of Europeans towards animal welfare. Special Eurobarometer 533. QC12. <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=88297>. Dostęp: 17.07.2025.
29. Maia Research. 2024. Customized EU Cage Free Eggs, Cage Free Chicken Meat and Crate Free Pork Industry Market Research Report. Styczeń 2024.

0 nas

**Przeciwdziałamy okrucieństwu wobec zwierząt i
ich cierpieniu u źródła, w celu doprowadzenia
do trwałej zmiany**

Dzięki milionom wspierających nas osób i naszej działalności w ponad 50 krajach, Humane World for Animals – wcześniej znane jako Humane Society International — zajmuje się najgłębiej zakorzenionymi formami okrucieństwa wobec zwierząt. Jako wiodący głos w zakresie ochrony zwierząt, pracujemy nad położeniem kresu najokrutniejszym praktykom, opieką nad zwierzętami w kryzysie i budowaniem silniejszego ruchu ich ochrony. Dążymy do wywarcia wpływu w skali globalnej, pragnąc zrealizować wizję, która stoi za naszą nazwą: bardziej współczującego świata.

**Humane
World for
Animals™**

humaneworld.org

©2025 HUMANE WORLD FOR ANIMALS. ALL RIGHTS RESERVED.

Zdjęcia: Okładka: Cristi Savin/Getty Images; Strona 2: Karina Stan/500px/Getty Images; Strona 4: Andrew Skowron/HIDDEN/We Animals; Strona 7: photo_Pawel/Getty Images; Strona 8-9: Bristenaaa/Getty Images; Strona 10: Luminisa Vaduva/500px/Getty Images; Strona 13: Andrei Spirache/Getty Images; Strona 19: Andrew Skowron/HIDDEN/We Animals; Strona 20: PetricaR/Getty Images; Strona 24: Cristi Savin/Getty Images; Strona 26: Razyph/Getty Images; Strona 28: PetricaR/Getty Images